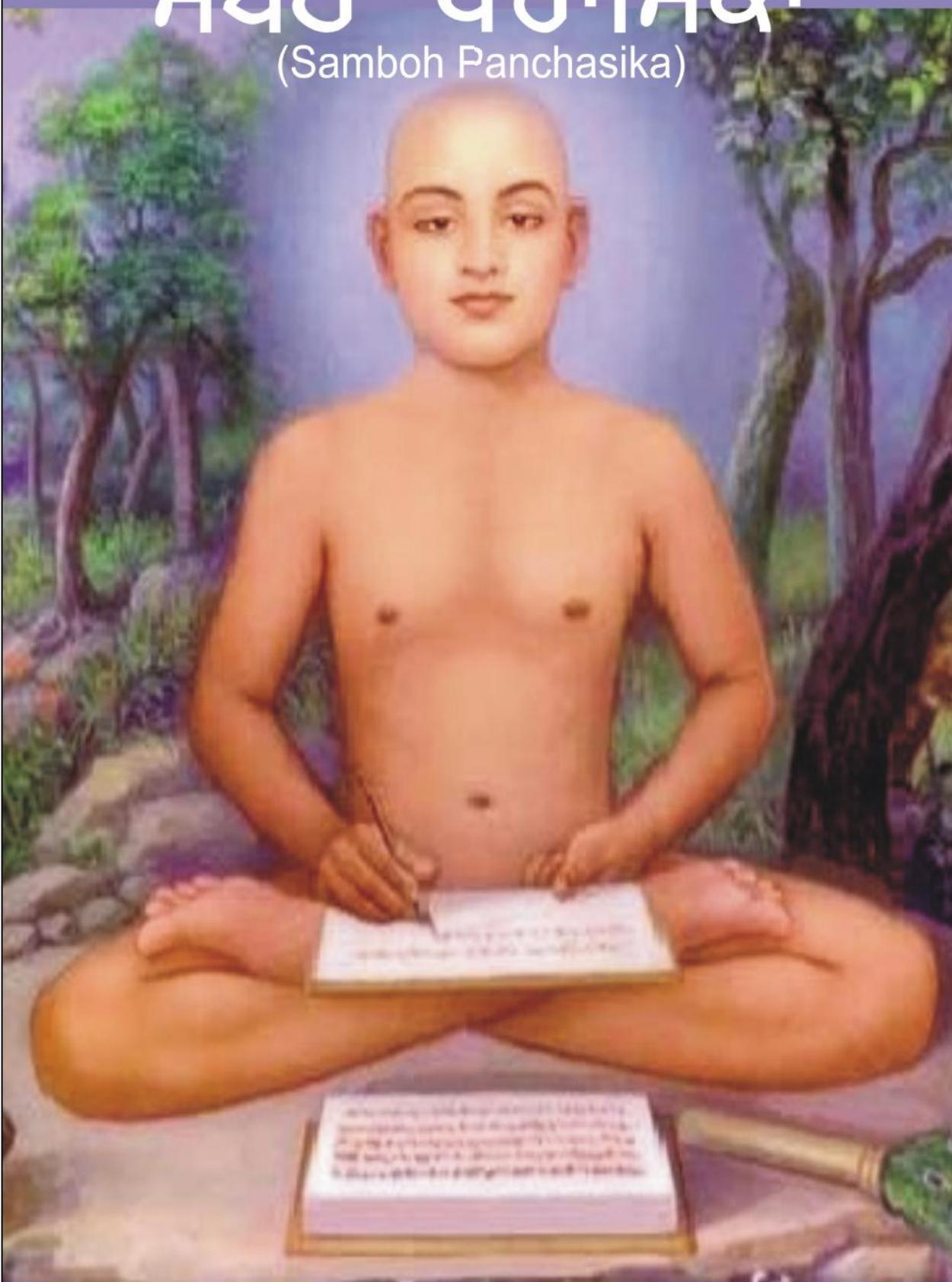

संबोह पंचासिका

(Samboh Panchasika)

अनुवादक
पुरस्त्रेत्तम जैन - रवींद्र जैन

ਸੰਬੋਹ ਪੰਚਾਸਿਕਾ

(Samboh Panchasika)

ਮੂਲ ਲੇਖਕ
ਕਵੀ ਰੌਤਮ

ਅਨੁਵਾਦਕ
ਪੁਰਸ਼ੋਤਮ ਜੈਨ - ਰਵਿੰਦਰ ਜੈਨ

ਸੰਪਾਦਕ
ਨਿਖਿਲੇਸ਼ ਜੈਨ ਨਵਲ
ਮਾਲੇਰਕੋਟਲਾ

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ:

2650ਵੀਂ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਨਿਰਵਾਣ ਸਤਾਬਦੀ ਸੰਯੋਜਿਕਾ ਸੰਮਤੀ ਪੰਜਾਬ
ਮਹਾਵੀਰ ਸਟੀਟ. ਕਲੱਬ ਚੌਕ, ਮਾਲੇਰਕੋਟਲਾ-148023 (ਪੰਜਾਬ)
ਮੋ. 88721-99930

You May Visit: www.jainworld.com

ਸੰਪਾਦਕੀ

ਲੇਖਕ ਰਵਿੰਦਰ ਜੈਨ ਤੇ ਪਰਸ਼ੋਤਮ ਜੈਨ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਵਡਮੱਲੀ ਦੇਣ

ਰਵਿੰਦਰ ਜੈਨ (ਮਾਲੇਰਕੋਟਲਾ) ਅਤੇ ਪਰਸ਼ੋਤਮ ਜੈਨ (ਮੰਡੀ ਗੋਬਿੰਦਗੜ) ਦੀ ਜੋੜੀ ਨੇ ਜੈਨ ਧਰਮ ਸਬੰਧਤ ਦਰਲੱਭ ਤੇ ਪਰਾਣੇ ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਸਿਰਜ ਕੇ ਜਿੱਥੇ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਮਾਨ ਵਧਾਇਆ ਹੈ। ਓਥੇ ਹੀ ਪੰਜਾਬੀ ਜਬਾਨ ਜਾਨਣ ਵਾਲੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸੋਧ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਲੇਖਕ ਜੋੜੀ ਪਿਛਲੇ 5 ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਵੱਖ ਜੈਨ ਫਿਰਕਿਆਂ/ਉੱਪ-ਫਿਰਕਿਆਂ ਦੀ ਏਕਤਾ ਲਈ ਵੀ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਪਰੇ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਜੈਨ ਸਮਾਜਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਭਗਵਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਬਹਤ-ਹੀ ਅਦਬ, ਆਦਰ ਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਲੈਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਦੋਹਾਂ ਧਰਮ ਭਗਵਾਂ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ 66 (ਇਸ ਗੰਥ ਸਣੇ) ਜੈਨ ਆਗਮਾਂ/ਗੰਥਾਂ/ਪਸਤਕਾਂ ਦਾ ਪਾਕਿਤ (ਅਰਾ ਮਾਗਧੀ), ਸੰਸਕਿਤ, ਹਿੰਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਮਾਂ ਬੋਲੀ : ਜਾਬੀ ਵਿਚ ਅਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ਹੈ ਸਗੋਂ ਲੇਖਕ ਵਜੋਂ ਪਰੇ ਪੰਜਾਬ ਦੁਦੌਰੇ ਕਰਕੇ, ਜੈਨ ਧਰਮ-ਇਤਿਹਾਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪਰਾਣੇ ਦਸਤਾਵੇਜਾਂ, ਤੱਥਾਂ, ਮਰਤੀਆਂ, ਮੰਦਿਰਾਂ, ਸਥਾਣਕਾਂ, ਦਾਦਾ ਵਾੜੀਆਂ ਆਦਿ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਕੇ 'ਪਰਾਤਣ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਜੈਨ ਧਰਮ' ਨਾਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਲਿਖ ਕੇ ਉਸਦਾ ਪਕਾਸ਼ ਕਰਵਾਇਆ। ਇਸ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ : ਨ ਧਰਮ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਤੀਰਬੰਕਰ ਭਗਵਾਨ ਰਿਸ਼ਵਦੇਵ ਜੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 24ਵੇਂ ਵਰਤਮਾਨ ਚੌਬੀਸੀ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਤੀਰਬੰਕਰ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਸਵਾਮੀ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਪਾਚੀਣ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਦੌਰਿਆਂ ਤੇ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਸਵਾਮੀ ਜੀ ਦੇ ਨਿਰਵਾਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਲੇਖਕ ਰਵਿੰਦਰ ਜੈਨ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਤੌਰ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿਕਾਸ ਅਫਸਰ ਰਿਟਾਇਰੀ ਰਾਜਦੌਕਿ ਪਰਸ਼ੋਤਮ ਜੈਨ ਬਤੌਰ ਕਲਰਕ ਕਿਸੀ ਵਿਕਾਸ ਬੈਂਕ ਵਿਚ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦੇ ਸਨ ਤੇ ਮਗਰੋਂ ਲੋਹਾ ਵਪਾਰੀ ਵਜੋਂ ਨਾਂ ਕਮਾਇਆ। ਰਵਿੰਦਰ ਜੈਨ ਦੀ ਪਰਸ਼ੋਤਮ ਜੈਨ ਨਾਲ ਪਹਿਲੀ ਮਲਾਕਾਤ ਮਾਲੇਰਕੋਟਲਾ ਵਿਖੇ 31 ਮਾਰਚ 1969 ਕਿਸੀ ਵਿਕਾਸ ਬੈਂਕ ਦੀ ਦਿੱਲੀ ਗੋਟ ਸ਼ਾਖਾ ਵਿਖੇ ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਦਫ਼ਤਰੀ ਕੰਮ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਹੋਈ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਰਵਿੰਦਰ ਜੈਨ ਮਹਿਜ 20 ਸਾਲਾਂ ਅਤੇ ਪਰਸ਼ੋਤਮ ਜੈਨ 23 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਸਨ। ਸਾਧਾਰਨ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਮਗਰੋਂ ਇਕ ਚਾਹ ਦੇ ਕੱਪ ਦੀ ਸਾਂਝ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਹ ਮਲਾਕਾਤ ਗੜ ਦੋਸਤੀ ਵਿਚ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਵੱਡੇ ਵੱਖ ਜੈਨ ਫਿਰਕਿਆਂ ਨਾਲ

ਸਬੰਧਤ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਦੋਹਾਂ ਦੀ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਚਾਰਕ ਸਾਂਝ ਨੇ ਦੋਹਾਂ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜੈਨ ਸਾਹਿਤਕ ਕੰਮ ਇਕ-ਜੱਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਆਪਣੀ ਗਰਣੀ ਸੰਥਾਰਾ ਸਾਧਿਕਾ, ਮਹਾਸਾਧਵੀ ਸ਼੍ਰੀ ਸਵਰਣਕਾਂਤਾ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਰਤਮਾਨ ਉੱਤਰ ਭਾਰਤੀ ਪਵਿਤ੍ਰਣੀ ਮਹਾਸਾਧਵੀ ਸ਼੍ਰੀ ਸਧਾ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਸਦ-ਪੇਰਣਾ ਅਤੇ ਜੈਨ ਅਚਾਰੀਆਂ ਸ਼੍ਰੀ ਸਸ਼ੀਲ ਮਨੀ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਮਾਰਗ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨਾਲ ਕੱਝ ਹੀ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਦੋ ਆਗਾਮਾਂ/ਗੰਬਾਂ/ਪਸਤਕਾਂ ਨੂੰ ਪਾਕਿਤ (ਅਰਧ ਮਾਗਧੀ), ਸੰਸਕਿਤ, ਹਿੰਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜ ਅਨਵਾਦਿਤ ਕਰਨਾ ਸ਼ਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਲੇਠੀ ਕਿਤਾਬ 'ਭਗਵਾਨ ਮਹਾ -ਸਿਧਾਂਤ ਤੇ ਉਪਦੇਸ਼' 1975 ਵਿਚ ਪਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਈ। ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਜੈਨ ਉਪਾਧਿਆ ਸ਼੍ਰੀ ਅਮਰ ਮਨੀ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਲਿਖੀ ਕਿਤਾਬ : ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਅਨਵਾਦ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਝਾਕਿਆ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਿਤਕ ਕੰਮ ਵਿਚ ਜੈਨ ਧਰਮ ਦੇ ਸ਼ਵੇਦ-ਦਿਗੰਬਰ ਫਿਰਕੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਰੀਬ : ਆਗਾਮਾਂ/ਗੰਬਾਂ ਨੂੰ ਪਾਕਿਤ ਤੋਂ 1 ਜਾਬੀ, 11 ਕਿਤਾਬਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੀ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬੀ, 15 ਕਿਤਾਬਾਂ ਨੂੰ ਸੰਸਕਿਤ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਨਵਾਦ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੈ। ਬਤੌਰ ਲੇਖਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 12 ਕਿਤਾਬਾਂ ਆਪ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਲਿਖੀਆਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਿੰਦੀ ਵਿਚ 5 ਜੈਨ ਕਿਤਾਬਾਂ, 1 ਹਿੰਦੀ ਅਤੇ 1 ਅੰਗੋਜੀ ਵਿਚ ਲਿਖੇ ਜੈਨ ਅਭਿਨੰਦਨ ਗੰਬਾਂ ਦਾ ਸੰਪਾਦਨ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲਿਖਿਆਂ/ਅਨਵਾਦਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਪਸਤਕਾਂ ਵਿਚੋਂ: ਪਰਾਤਣ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਜੈਨ ਧਰਮ, ਉੱਅਧਿਐਨ ਸਤਰ, ਸਮਣ ਸਤਰ, ਸੱਚਿਤਰ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਕਾ ਜੀਵਨ ਚਰਿੱਤਰ, ਜੈਨ ਕਹਾਣਿਆ ਆਦਿ ਜਿਆਦਾ ਪਿਸ਼ੱਧ ਹੋਈਆਂ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸਾਲ 1974 ਵਿਚ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਸਵਾਮੀ ਜੀ ਦੇ 2500ਵੇਂ ਕਲਿਆਣਕ ਅਤੇ ਸਾਲ 2000 ਵਿਚ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਸਵਾਮੀ ਜੀ ਦੇ 2600ਵੇਂ ਜਨਮ ਕਲਿਆਣਕ, ਬਣਾਇਆਂ ਗਈਆਂ ਰਾਜ ਪੱਥਰੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਾਗਿਆਨੀ ਨੂੰ ਜੈਨ ਸਮਾਜ ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਭਲਾ ਸਕਾ। ਸਾਲ 1974 ਵਿਚ ਹੀ ਦੋਹਾਂ ਧਰਮ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਸਦਕਾ ਪੰਜਾਬੀ ਯਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਧਰਮ ਅਧਿਐਨ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਜੈਨ ਚੇਅਰ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋਈ। ਜਿੱਥੋਂ ਹਣ ਹਰ ਸਾਲ ਦਰਜਨਾਂ ਜੈਨ/ਗੈਰ-ਜੈਨ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜੈਨ ਧਰਮ-ਦਰਸ਼ਨ ਵਿਚ ਪੀ.ਜੀ.. ਐਮ.ਫਿਲ., ਤੇ ਪੰ-ਐੱਚ.ਡੀ. ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਵੇਤ-ਬਰ ਸਥਾਨਕਵਾਸੀ ਜੈਨ ਪੰਰਪਰਾ ਦੇ ਵਰਤਮਾਨ ਜੈਨ ਅਚਾਰੀਆਂ ਡਾ. ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਿਵ ਮਨੀ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਸਣੇ ਦਰਜਨਾਂ ਜੈਨ ਸਾਧ-ਸਾਧਵੀਆਂ ਨੂੰ ਪੀ-ਐੱਚ.ਡੀ. ਦੀ ਪੜਾਈ ਵਿਚ ਅਧਿਐਨ ਲਈ ਦਰਲਭ ਜੈਨ ਗੰਬਾਂ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਉਣ ਵਿਚ ਦੋਹਾਂ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ

ਅਹਿਮ ਤੇ ਮੋਹਰੀ ਭਮਿਕਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੜਣ ਦਾ ਇਨਾਂ ਸੌਂਕ ਹੈ ਕਿ ਘਰ ਵਿਚ ਜੈਨ ਧਰਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ -5 ਹਜਾਰ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਹੈ। ਮਾਲੇਰਕੋਟਲਾ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚਣ ਵਾਲਾ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕੋਈ ਹੈ -ਜਿਹਾ ਜੈਨ ਸਾਧ ਜਾਂ ਸਾਧਵੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਸਦੀ ਇੱਛਾ ਇਸ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਨਾ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ।

ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਭਵਨ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਫਰਵਰੀ 1987 ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਲਿਖੀ ਪਸ 'ਪਰਾਤਣ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਜੈਨ ਧਰਮ' ਦਾ ਵਿਮੋਚਨ ਕਰਦਿਆਂ ਤੱਤਕਾਲੀਨ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡਾ. ਗਿਆਣੀ ਜੈਲ ਸਿੰਘ ਰੋਹਾਂ ਨੂੰ 'ਸ਼ਮਣ ਉਪਾਸਕ' ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸਾਲ 2000 ਵਿਚ ਯਨੈਸਕੋ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਸਾਲ 2000 ਵਿਚ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ 'ਸਹਸੱਤਰ ਸੇਵੀ ਐਵਾਰਡ' ਨਾਲ ਨਵਾਜਿਆ। ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਸਰਹਿੰਦ ਵਿਖੇ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ 'ਅਭਿਨੰਦਨ ਪੱਤਰ' ਦਿੱਤਾ। ਪਸਿੱਧ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਿਆ ਅਤੇ ਤਤਕਾਲੀ ਐਮ.ਪੀ. (ਰਾਜ ਸਭਾ) ਅਮਿਤਾ ਪੀਤਮ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਦੋਹਾਂ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਸਾਧਨਾ ਹੈ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਚਿੰਤਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਧਿਲੀ ਵਾਰ ਜੈਨ ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਲਿਖਣ ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਜੈਨ ਵਰਡ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਨੇ ਦੋਹਾਂ 'ਜੈਵਲ ਆਫ ਜੈਨ ਵਰਡ ਐਵਾਰਡ-2007' ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ। ਯਨੀਵਰਸਿਟੀ ਆਫ ਲੰਦਨ ਨੇ ਵੀ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਪੱਸੰਸਾ ਪੈਤਰ ਦਿੱਤੇ। ਸਾਲ 2013 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਯਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਧਰਮ ਅਧਿਐਨ ਵਿਭਾਗ ਆਯੋਜਿਤ ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਯਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਤਤਕਾਲੀ ਓ-ਕਲਪਤੀ ਨੇ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਟਾਫੀ ਦੇ ਕੇ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ। ਮਾਲੇਰਕੋਟਲਾ ਵਿਖੇ ਸਾਲ 2022 ਦੌਰਾਨ ਚੌਮਾਸੇ ਅਧੀਨ ਵਿਰਾਜਮਾਨ ਆਗਮ ਗਿਆਤਾ ਸੀ ਅਰਣ । ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਹਾਥ ਗੀ ਵਿਚ ਜੈਨ ਸਮਾਜ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਗਰ ਸਦਰਸ਼ਨ ਜਨਮ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਅੰਤਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਮਨਮਾਨ' ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਦੋਹੀ ਧਰਮ ਭਰਾ ਬੇਸ਼ਕ ਕਿਸੇ ਇਕ ਮਾਂ ਦੀ ਕੱਖੋਂ ਨਹੀਂ ਜਨਮੇ, ਨਾ ਹੀ ਦੋਹੀਂ ਜੈਨ ਧਰਮ ਦੇ ਕਿਸੇ ਇਕ ਫਿਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ, ਪਰੰਤ ਦੋਹਾਂ ਦੀ ਦਰਦਰਸ਼ੀ, ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਤੇ ਉਸਾਰ ਸੋਚ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਮਚਾ ਜੀਵਨ ਜੈਨ ਧਰਮ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫਿਰਕਿਆਂ/ਓਪ ਫਿਰਕਿਆਂ ਵਿਚ ਬਣੀ ਅਨੇਕਾਂ ਨੂੰ ਏਕਤਾ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰਪਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਜੈਨ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਕੌਮੀ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦਵਾਉਣ ਵਿਚ ਵੀ ਦੋਹਾਂ ਦੀ ਅਹਿਮ ਭਮਿਕਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸਾਰੇ ਜੈਨ ਫਿਰ ਕੌਆਂ ਅਨਸਾਰ ਜੈਨ ਧਰਮ ਵਿਚ 24 ਤੀਰਬੰਕਰ ਸਮਾਨ ਹਨ, ਮਲ ਮਹਾਮੰਤਰ ਨਵਕਾਰ ਵੀ ਇਹ -ਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਧਾਂਤ ਵੀ ਸਮਾਨ ਹਨ ਤਾਂ ਜੈਨ ਧਰਮ ਵਿਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫਿਰਕੇ ਤੇ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਕਿਉਂ? ਇਸ ਪਸ਼ਨ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਦੋਹਾਂ ਧਰਮ ਭਰਾਵਾਂ ਨੇ ਸਮਚੇ ਫਿਰਕਿਆਂ ਜੋੜਦੀ ਇਕ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਸਥਾਪਣਾ ਕੀਤੀ, ਜਿਸਦਾ ਨਾਂ 26ਵੀਂ ਮਹਾਵੀਰ ਜਨਮ ਕਾਲੀ 'ਣਕ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਸੰਯੋਜਿਕਾ

ਸੰਮਤੀ ਪੰਜਾਬ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਵਿਚ ਜੈਨ ਧਰਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ -ਵੱਖ ਫਿਰਕਿਆਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੋਹੀ ਧਰਮ ਭਰਾਵਾਂ ਨੇ ਕੌਮੀ ਤੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਜੈਨ ਧਰਮ ਨ ਸੋਧ/ਸਾਹਿਤਕ ਤੇ ਹੋਰ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਤੇ ਉੱਘੇ ਲੋਖਕਾਂ ਦੇ ਸੰਪਰਕ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਰਿਹੈ। 18 ਜਨੀ 2023 ਰੋਜ਼ ਪਰਸ਼ੋਤਮ ਜੈਨ ਇਸ ਫਾਨੀ ਸੰਸਾਰ ਤੋਂ ਅਲਵਿਦਾ ਲੈ ਜਿਨ ਸ਼ਾਸ਼ਨ ਦੇਵ ਦੇ ਚਰਣਾ ਵਿਚ ਜਾ ਬਿਗਾਜੇ।

ਵਰਤਮਾਨ ਗੰਬਦ/ਕਿਤਾਬ 'ਸੰਬੰਧ ਪੰਚਾਸਿਕਾ' ਨੂੰ ਲੇਖਕ ਜੋੜੀ ਵੱਲੋਂ ਪਾਕਿਤ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਅਨਵਾਦਿਤ ਕੀਤੀ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਿਚ 51 ਸ਼ਲੋਕ ਹਨ। ਲੇਖਕ ਜੋੜੀ ਵੱਲੋਂ ਸਰਲ ਤੇ ਸਪਸ਼ਟ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਅਨਵਾਦ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸੰਪਾਦਕ ਵਜੋਂ ਇਹ ਮੇਰੀ ਪਹਿਲੀ ਪਸਤਕ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਸ ਪਸਤ ਸੰਪਾਦਨ ਦੌਰਾਨ ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਪਰਨ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਤਰਟੀ ਨਾ ਲੇਖਕ/ਟੀਕਾਕਾਰਨ/ਅਨਵਾਦਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਲੋਕਾਂ ਰਾਹੀਂ ਜੋ ਸੰਦੇਸ਼ ਪਾਠਕਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਣ ਦਾ ਯਤਨ , ਣੀ ਲੇਖਨੀ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਸਿਰਫ ਉਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਰਲ ਤੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਗਲਤੀ ਲਈ ਮਾਫ਼ੀ ਦਾ ਪਾਤਰ ਹੋਵਾਂਗਾ।

-ਨਿਖਿਲਜੈਨ ਨਵਲ
ਮਾਲੇਰਕੋਟਲਾ (ਪੰਜਾਬ)
ਮੋ. 97805-27708

ਅਨੁਵਾਦਕਾਂ ਵੱਲੋਂ

ਭਾਰਤ ਦੇ ਪੁਰਾਤਨ ਧਰਮਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜੈਨ ਧਰਮ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਤੇ ਪਹਿਲਾ ਧਰਮ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਵਰਨਣ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਵੇਦਾਂ, ਉਪਨਿਸਥਾਂ, ਸਮਰੀਤੀਆਂ, ਪੁਰਾਣਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬੁਧਾਂ ਦੇ ਤ੍ਰਿਪਿਟਕਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਧਰਮ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਜੈਨ ਧਰਮ ਪਰੰਪਰਾ ਵਿੱਚ 24 ਤੀਰਥੰਕਰ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਢੂਸਰੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡਾ. ਸਰਪੱਲੀ ਰਾਧਾਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੁਸਤਕ 'ਇੰਡੀਅਨ ਫਿਲੋਸਫੀ-1' ਵਿੱਚ ਜੈਨ ਧਰਮ ਸਬੰਧੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੈਨ ਧਰਮ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਤੀਰਥੰਕਰ ਰਿਸ਼ਵਦੇਵ ਜੀ, ਢੂਸਰੇ ਤੀਰਥੰਕਰ ਅਜਿੱਤਨਾਥ ਜੀ ਤੇ 22ਵੇਂ ਤੀਰਥੰਕਰ ਅਰਿਸ਼ਟਨੇਮੀ ਜੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਵੇਦਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਆਇਆ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਤੀਰਥੰਕਰ ਭਗਵਾਨ ਰਿਸ਼ਵਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਸਿੰਘ ਘਾਟੀ ਦੀ ਸਭਿਆਤਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 18 ਪੁਰਾਣਾਂ, 18 ਉਪ-ਪੁਰਾਣਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜੈਨ ਧਰਮ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ 'ਜੈਨ' ਸ਼ਬਦ 'ਹਨੂਮਾਨ ਨਾਟਕ' ਵਿੱਚ ਆਇਆ। ਭਗਵਾਨ ਰਿਸ਼ਵਦੇਵ ਜੀ ਦੇ 100 ਪੁੱਤਰ ਅਤੇ 2 ਪੁੱਤਰੀਆਂ ਸਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਨਾਂ ਭਰਤ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਾਂ ਤੋਂ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਭਾਰਤ ਦਾ ਨਾਂ ਭਾਰਤਵਰਸ਼ ਪਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੇ ਪੁੱਤਰ ਬਾਹੁਬਲੀ ਨੂੰ ਤਕਸ਼ਿਲਾ ਦਾ ਰਾਜ ਦੇ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪੁੱਤਰ-ਪੁੱਤਰੀਆਂ ਨੇ ਸੰਨਿਆਸ ਧਾਰਨ ਕੀਤਾ। ਜੈਨ ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕਈ ਹੋਰ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਵੀ ਜੈਨ ਧਰਮ ਦੇ ਤੀਰਥੰਕਰਾਂ ਦੀ ਹਾਮੀ ਭਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਜੈਨ ਧਰਮ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਤੀਰਥੰਕਰ ਰਿਸ਼ਵਦੇਵ ਜੀ ਅਯੋਧਿਆ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨਾਭੀ ਰਾਏ ਜੀ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਮਰੂ ਦੇਵੀ ਜੀ ਸਨ। 'ਜੈਨ' ਧਰਮ ਵਿੱਚ 'ਜੈਨ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਥਾਂ 'ਜਿਨ' ਮਾਰਗ ਆਇਆ ਹੈ। 'ਜਿਨ' ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਿਤ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਅੰਦਰੂਨੀ ਵਿਸ਼ੇ-ਵਿਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਕਾਬੂ (ਜਿੱਤ) ਪਾਉਣ ਵਾਲਾ ਜੇਤੂ, ਪਰੰਤੂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ 'ਜੈਨ' ਸ਼ਬਦ ਮਸਹੂਰ ਹੋ ਗਿਆ।

ਭਗਵਾਨ ਵਰਧਮਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਜੈਨ ਧਰਮ ਦੇ 24ਵੇਂ ਤੀਰਥੰਕਰ ਤੇ ਸੰਸਥਾਪਕ ਸਨ, ਜੋ ਖੱਤਰੀ ਕੁੰਡ ਗ੍ਰਾਮ (ਬਿਹਾਰ) ਦੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਸਿਧਾਰਥ ਜੀ ਤੇ ਮਾਤਾ ਮਹਾਰਾਣੀ ਤ੍ਰਿਸ਼ਲਾ ਦੇ ਸਪੁੱਤਰ ਸਨ। 30 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਉਹ ਰਾਜ-ਪਾਟ ਛੱਡ ਸਨਿਆਸੀ ਬਣੇ ਤੇ 12 ਸਾਲ ਦੀ ਸਖਤ ਤਪਸਿਆ ਮਗਰੋਂ 42 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਕੇਵਲੀ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ 72 ਸਾਲ

ਦੀ ਉਮਰ ਭੋਗਦਿਆਂ ਪਾਵਾਪੁਰੀ (ਬਿਹਾਰ) ਵਿੱਚ ਨਿਰਵਾਣ (ਮੁਕਤੀ/ਮੋਕਸ਼) ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ। ਤੀਰਬੰਕਰ ਵਰਧਮਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਜੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ 23ਵੇਂ ਤੀਰਬੰਕਰ ਪਾਰਸਵਨਾਥ ਜੀ ਕਾਸ਼ੀ ਦੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਅਸ਼ਵਸੈਨ ਜੀ ਤੇ ਮਹਾਰਾਣੀ ਵਾਮਾ ਦੇਵੀ ਜੀ ਦੇ ਸਪੁੱਤਰ ਸਨ, ਜੋ ਕਿ ਤੀਰਬੰਕਰ ਵਰਧਮਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਤੋਂ 250 ਕੁ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਏ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 100 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਸਮੇਦ ਸਿਖਰ (ਝਾਰਖੰਡ) ਨਾਂ ਦੀ ਪਹਾੜੀ 'ਤੇ ਨਿਰਵਾਣ (ਮੁਕਤੀ/ਮੋਕਸ਼) ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ।

ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਜੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੈਨ ਧਰਮ ਦੇ 2 ਮੁੱਖ ਫਿਰਕੇ ਬਣ ਗਏ-ਸ਼ਵੇਤਾਬਦ ਤੇ ਦਿਗੰਬਰ। ਸ਼ਵੇਤਾਬਦ ਅਤੇ ਦਿਗੰਬਰ (ਨਗਨ) ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦੇ ਵਿਆਹ ਸਬੰਧੀ ਵਿਚਾਰ-ਭੇਦ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਸ਼ਵੇਤਾਬਦਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਜੀ ਦੇ ਭੈਣ-ਭਰਾ ਸਨ ਤੇ ਮਹਾਵੀਰ ਦਾ ਵਿਆਹ ਵੀ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਦਿਗੰਬਰ ਪਰੰਪਰਾ ਅਨੁਸਾਰ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦਾ ਵਿਆਹ ਨਹੀਂ ਹੋਈਆ ਸੀ। ਮਹਾਵੀਰ ਦੇ ਨਿਰਵਾਣ (ਮੁਕਤੀ/ਮੋਕਸ਼) ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੈਨ ਧਰਮ ਦੀ ਬਾਗਡੌਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚੇਲੇ (5ਵੇਂ ਗਣਧਰ) ਸੁਧਰਮਾ ਸੁਆਮੀ ਤੇ ਆਖਰੀ ਕੇਵਲ ਗਿਆਨੀ ਜੰਬੂ ਸੁਆਮੀ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਆਈ। ਮਹਾਵੀਰ ਦੇ ਨਿਰਵਾਣ ਤੋਂ 998 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਸਾਰਾ ਜੈਨ ਸਾਹਿਤ 5 ਧਰਮ ਗੋਸ਼ਟੀਆਂ (ਵਾਚਨਾਵਾਂ) ਰਾਹੀਂ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਵੱਲਭੀ ਸਹਿਰ ਵਿਖੇ ਅਚਾਰੀਆ ਦੇਵਾਰਧੀ ਗਨੀ ਦੀ ਪ੍ਰਾਨਰੀ ਹੇਠ 900 ਸਾਹੂਆਂ ਨੇ ਮਿਲ ਕੇ ਲਿਪੀਬੱਧ ਕੀਤਾ।

ਜੈਨ ਅਚਾਰੀਆ ਪੁਰਾਤਨ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਸ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਕਲਮ ਚਲਾਉਂਦੇ ਆਏ ਹਨ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਵੱਖ-ਵੱਖਰੇ ਦੇਸ਼ੀ-ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਜੈਨ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਹੋਇਆ। ਪੁਰਾਤਨ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਕਲਾ ਵੀ ਉੱਭਰ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਰਾਜਿਆਂ-ਮਹਾਰਾਜਿਆਂ ਨੇ ਜੈਨ ਧਰਮ ਅਪਣਾਇਆ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਵੀ ਕੀਤੀ। ਰਾਜਾ ਬਿੰਬਸਾਰ (ਸ੍ਰੈਣਿਕ) ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਅਜ਼ਾਤਸਤਰੂ (ਕੋਣਿਕ) ਜੈਨ ਧਰਮ ਦੀ ਪਾਲਣ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਅੰਤਮ ਸਮੇਂ 'ਚ ਰਾਜਾ ਚੰਦਰਗੁਪਤ ਮੌਰੀਆ ਨੇ ਅਚਾਰੀਆ ਭੱਦ੍ਰਬਾਹੂ ਤੋਂ ਦੀਖਿਆ (ਸੰਯਮ ਦੀਕਸਾ) ਲਈ। ਚੰਦਰਗੁਪਤ ਮੌਰੀਆ ਤੇ ਉਸਦੇ ਗੁਰੂ ਅਚਾਰੀਆ ਭੱਦ੍ਰਬਾਹ ਨੇ ਜੈਨ ਧਰਮ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ-ਪ੍ਰਸਾਰ ਲਈ ਅਥਾਹ ਯਤਨ ਕੀਤੇ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਕੁਮਾਰ ਪਾਲ ਨੇ ਜੈਨ ਧਰਮ ਦੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਅਚਾਰੀਆ ਹੇਮ ਚੰਦਰ ਨਾਲ ਸੰਸਾਰ ਭਰ 'ਚ ਪ੍ਰਚਾਰ-ਪ੍ਰਸਾਰ ਕੀਤਾ।

ਵਰਤਮਾਨ ਪੰਜਾਬੀ ਚ ਅਨੁਵਾਦਿਤ ‘ਸੰਬੋਹ ਪੰਚਾਸਿਕਾ’ ਗ੍ਰੰਥ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਿਤ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪੰਰਤੂ ਅਗਿਆਤ ਟੀਕਾਕਾਰ (ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਜਾਣਕਾਰ) ਨੇ ਇਸ ਰਚਨਾ ਨੂੰ ਕਵੀ ਗੋਤਮ ਦੀ ਰਚਨਾ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਗ੍ਰੰਥ ਵਿੱਚ 51 ਸਲੋਕ ਹਨ, ਜੋ ਵੈਰਾਗ ਤੇ ਤਿਆਗ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਰਚਨਾ ਲਿਖਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸਾਉਣ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਦਰਜ ਹੈ, ਪੰਰਤੂ ਸਾਲ/ਸੰਮਤ ਸਬੰਧੀ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ।

ਅਸੀਂ ਇਸ ਰਚਨਾ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਸਵਰਗਵਾਸੀ ਉਪ-ਪਰਵਰਤਿਨੀ, ਪੰਜਾਬੀ ਜੈਨ ਸਾਹਿਤ ਲਈ ਪਹਿਲੀ ਪ੍ਰੇਰਿਕਾ, ਜੈਨ ਜਯੋਤੀ, ਸੰਬਾਰਾ ਸਾਧਕਾ, ਮਹਾਸਾਧਵੀ ਸ੍ਰੀ ਸਵਰਨਕਾਂਤਾ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਪ੍ਰਸੰਖ ਚੇਲੀ ਵਰਤਮਾਨ ਉੱਤਰ ਭਾਰਤੀ ਪਰਵਰਤਿਨੀ ਮਹਾਸਾਧਵੀ ਸ੍ਰੀ ਸੁਧਾ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਸ਼ੀਰਵਾਦ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹਾਂ ਅਤੇ ਆਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਸਾਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਰਹੇਗਾ। ਅਸੀਂ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਨੁਵਾਦ ਕਾਰਜ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਗਲਤੀਆਂ ਲਈ ਮੁਆਫ਼ੀ (ਬਿਸਾ) ਮੰਗਦੇ ਹਾਂ ਤੇ ਆਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪਾਠਕ ਇਸ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰ ਕੇ ਪੜ੍ਹਨਗੇ।

ਪੁਰਸ਼ੋਤਮ ਜੈਨ - ਰਵਿੰਦਰ ਜੈਨ

(1)

ਅਰਿਹੰਤਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਫਿਰ ਤਿੰਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹ
ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ (ਉੱਤਮ) ਰੂਪ ਸਿੱਧਾਂ ਨੂੰ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਟੀ ਅਚਾਰੀਆ,
ਉਪਾਧਿਆ ਅਤੇ ਸਾਧੂਆਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

(2)

ਭਾਵੇਂ ਮੈਂ ਅੱਖਰਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ। ਛੰਦ, ਲੱਛਣ ਤੇ ਕਾਵਿ ਨੂੰ ਨਹੀਂ
ਜਾਣਦਾ। ਫਿਰ ਵੀ ਘੱਟ ਬੁੱਧੀ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਮੈਂ ਇਸ ਗ੍ਰੰਥ ਨੂੰ 'ਸੰਬੋਹ ਪੰਚਾਸਿਕਾ' ਦਾ ਨਾਂ ਦੇ ਰਿਹਾ
ਹਾਂ।

(3)

ਹੋ ਮਨੁੱਖ ! ਜੇਕਰ ਤੈਨੂੰ ਮਨੁੱਖ ਜਨਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਦੁਸ਼ਮਣ ਮੰਨ
ਕੇ ਬੇਕਾਰ ਨਾ ਕਰ। ਰਤਨਾਂ ਦੇ ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਬੈਠ ਕੇ ਤੈਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਮਿਲਣਾ।

(4)

ਮਨੁੱਖ ਜਨਮ ਲੈ ਕੇ ਜੇ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇ-ਵਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਰਾਵਾਉਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਰਸ
ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਘੋਰ ਵਿਸ਼ (ਜ਼ਹਿਰ) ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

(5)

ਹੋ ਮੂਰਖ ! ਮਨੁੱਖ ਜਨਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਅਗਿਆਨਤਾ ਕਾਰਨ ਨਾ
ਵਿਗਾੜ। ਨਿਹਫਲ ਨਾ ਕਰ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਪਛਤਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਮਨੁੱਖ ਜਨਮ ਨਹੀਂ
ਮਿਲੇਗਾ।

(6)

ਹੇ ਮੂਰਖ ਮਨੁੱਖ ! ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਕਸਟ (ਦੁੱਖ) ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਮਨੁੱਖ ਜਨਮ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਜਾਣ ਕੇ ਕੁਝ ਸੰਬਲਰੂਪ (ਸਾਰ ਰੂਪ) ਅਤੇ ਕੁਝ ਥੋੜਾ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰ।

(7)

ਜੇਕਰ ਮਨੁੱਖ ਜਨਮ ਲੈ ਕੇ ਤੁਸੀਂ ਧਰਮ ਦਾ ਆਚਰਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਦੀਪਕ ਨੂੰ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਕਿਉਂ ਖੂਹ ਵਿੱਚ ਡਿਗ ਰਿਹਾ ਹੈ।

(8)

ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੂੰਹ ਉੱਤੇ ਅੱਖ, ਜਿਵੇਂ ਆਸਮਾਨ ਵਿੱਚ ਸੂਰਜ ਸੌਭਤ ਹੈ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਜੀਵਾਂ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਜਨਮ ਸ੍ਰੇਸਟ (ਉੱਤਮ) ਹੈ।

(9)

ਜੇ ਮਨੁੱਖ ਜਨਮ ਵਿੱਚ ਉੱਤਮ ਗੋਤਰ ਸਹਿਤ, ਨਿਰਮਲ-ਉੱਤਮ ਭੁਲ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਵੀ ਅਰਿਹਾਂਤ ਦੇ ਧਰਮ ਦਾ ਚਿੰਤਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

(10)

ਅਜਿਹਾ ਜਾਣ ਕੇ ਜਿਨੇਂਦਰ ਰਾਹੀਂ ਫਰਮਾਏ ਧਰਮ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਚਿੱਤ ਵਿੱਚ ਧਾਰਣ ਕਰੋ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਜਨਮ-ਜਨਮ ਦੇ ਦੁੱਖ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿੱਚ ਸੁੱਖ ਨਾਲ ਤਰ ਕੇ ਮੋਕਸ਼ ਰੂਪੀ ਸੁੱਖ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

(11)

ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜੀਵ ਮਿਥਿਆ ਮੋਹ (ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਵਿਕਾਰਾਂ) ਵੱਲ ਮੋਹਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਜੀਵ ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਸੱਪ ਦੇ ਡੰਗੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਜ਼ਹਿਰ (ਕਰਮ ਰੂਪੀ) ਨੂੰ ਧਾਰਨ ਕਰਕੇ ਉਹ ਮੌਤ (ਨਰਕ) ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

(12)

ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮੌਤ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ, ਜਵਾਨੀ ਰੂਪੀ ਲੱਛਮੀ ਨਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਜਦੋਂ
ਤੱਕ ਰੋਗ ਨਹੀਂ ਘੇਰਦੇ, ਓਦੋਂ ਤੱਕ ਧਰਮ ਦਾ ਆਚਰਨ ਕਰੋ।

(13)

ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਰਾਤੀ (ਜਨਮ ਮਰਨ ਦਾ ਕਾਲ ਚੱਕਰ) ਨਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅੱਖਾਂ
ਨੂੰ ਅੱਗੋਂ ਹਨੇਰ ਨਹੀਂ ਫੈਲਦਾ, ਬੁੱਧੀ ਦਾ ਵਿਨਾਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਓਦੋਂ ਤੱਕ ਧਰਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੋ।

(14)

ਹੇ ਮੂਰਖ ! ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਬੁਢਾਪਾ ਨਹੀਂ ਘੇਰਦਾ, ਓਦੋਂ ਤੱਕ ਜਵਾਨੀ ਵਿੱਚ ਧਰਮ ਕਰੋ। ਜਿਵੇ
ਬੁੱਢਾ ਬਲਦ ਨਹੀਂ ਚੱਲ ਸਕਦਾ, ਭਾਵ ਕੰਮ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ, ਭਾਵ ਜਦ ਤੱਕ ਬੁਢਾਪਾ
ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਓਦ ਤੱਕ ਧਰਮ ਕਰੋ।

(15)

ਪਲ ਵਿੱਚ ਮਰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਲ ਵਿੱਚ ਸੰਯੋਗ-ਵਿਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹੇ ਜੀਵ !
ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਸੁੱਖ ਕਿੱਥੇ ? ਭਾਵ ਸੰਸਾਰ ਦੁੱਖਾਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਪਿਆ ਹੈ।

(16)

ਹਾਥੀ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਵਾਂਗ ਲੱਛਮੀ ਚੰਚਲ ਹੈ ਅਤੇ ਘੋੜੇ ਦੀ ਚਾਲ ਜੀਵਨ ਹੈ। ਪ੍ਰੇਮ
ਸੀਸੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ। ਹੇ ਮੂਰਖ ਮਨੁੱਖ ! ਹਮੇਸ਼ਾ ਅਜਿਹਾ ਵਿਚਾਰ ਕਰ।

(17)

ਹਰ ਰੋਜ਼ ਉਮਰ ਖਤਮ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਹਨੇਰਾ ਕੋਲ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਵਾਨੀ ਨਸ਼ਟ
(ਖਤਮ) ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਦੇਖ ਕੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਾ।

(18)

ਲੱਛਮੀ ਆਪਣੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਪੈਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪੁੱਟਦੀ। ਆਪਣਾ ਪੁਦਗਲ ਸਰੀਰ,
ਉਸ ਦਾ ਰੰਗ ਅਤੇ ਰਿਸਤੇਦਾਰ ਛੱਡ ਬਿਨਾਂ ਵੀ ਜੀਵ ਜਿਉਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਲੋਕ ਕਿਉਂ
ਨਹੀਂ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ।

(19)

ਜੇ ਕੋਈ ਪਾਤਾਲ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰੇਂ ਜਾਂ ਦੂਰ ਦੇਸ ਵਿੱਚ ਚਲਾ ਜਾਵੇ, ਭਾਵੇਂ
ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਵਿੱਚ ਨਿਵਾਸ ਕਰੇਂ ਤਾਂ ਵੀ ਮੌਤ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

(20)

ਜੇਕਰ ਇਸ ਜੀਵ ਦੀ ਦੇਵ ਸਮੂਹ ਬ੍ਰਹਮਾ, ਵਿਸ਼ਨੂੰ, ਚੰਦਰਮਾ ਤੇ ਸੂਰਜ ਰੱਖਿਆ
ਕਰਨ, ਫਿਰ ਵੀ ਜੀਵ ਮੌਤ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਬਚ ਸਕਦਾ। ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੇ ਦੀਪ ਵਿੱਚ ਚਲਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਵੀ
ਉਹ ਮੌਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੇਗਾ।

(21)

ਹੇ ਅਗਿਆਨੀ ! ਮੰਤਰ-ਤੰਤਰ, ਦਵਾ ਮਨੀਕਰਨ ਸਵਰਨ ਭੂਮੀ ਅਤੇ ਪਸੂਧਨ ਦਾਨ
ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕੇਗਾ। ਅਜਿਹਾ ਜਾਣ ਕੇ ਉਹ ਕੰਮ ਕਰ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਤੇਰਾ
ਜਨਮ-ਮਰਨ ਤੋਂ ਛਟਕਾਰਾ ਹੋਣਾ ਹੈ।

(22)

ਹੇ ਅਗਿਆਨੀ ! ਜੇ ਨਰਕ ਵਿੱਚ ਜਿਹੜਾ ਅਨੰਤ ਅਸ਼ੁਭ ਅਨੁਭਵ ਹੋਇਆ, ਉਸ
ਨੂੰ ਥੋੜਾ ਯਾਦ ਕਰੇਂਗਾ, ਅਜਿਹਾ ਥੋੜਾ ਭਜਨ ਵੀ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗੇਗਾ।

(23)

ਗਰਭ ਵਿੱਚ ਜੋ ਦੁੱਖ ਸਹੇ ਹਨ ਉਹ ਨਰਕ ਤੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਨ। ਬਚਪਨ ਵਿੱਚ ਜੋ ਦੁੱਖ ਸਹੇ ਏਲ, ਉਹ ਸਭ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੱਖ ਹਨ।

(24)

ਕੋਈ ਧਨ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹੈ। ਮਨ ਬਿਰਹ ਵੇਦਨਾ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਚੰਗੇ ਦਾ ਵਿਯੋਗ ਹੈ। ਹੇ ਪਾਗਲ ! ਜਵਾਨੀ ਵਿੱਚ ਸੁੱਖ ਕਿੱਥੇ ਹੈ ? ਅਰਥਾਤ ਕਿਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ।

(25)

ਕਿਸੇ ਦਾ ਸਰੀਰ ਕਰੂਪ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਇਸਤਰੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨਹੀਂ, ਕਿਸੇ ਦਾ ਸਰੀਰ ਦੁਖੀ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਸੁੱਖ ਕਿੱਥੇ ਹੈ ? ਕਿਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ।

(26)

ਬੁਢਾਪੇ ਵਿੱਚ ਜੋ ਨਾ ਸਹਿਣੋਗ ਦੁੱਖਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੁਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਜਿਸ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ੇ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਨਾਲ ਨਿਸ਼ਚੈ ਹੀ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਰੰਜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ?

(27)

ਪਾਪ ਤੋਂ ਗਰਭ ਵਿੱਚ ਉਤਪੰਨ ਹੋਇਆ ਜੀਵ, ਦੁੱਖ ਨਾਲ ਵਸਦਾ ਹੋਇਆ, ਪਾਪਾਂ ਦੀ ਗਠੜੀ ਕਿਉਂ ਬੰਨ੍ਹ ਰਿਹਾ ਹੈ ?

(28)

ਹੇ ਮੂਰਖ ! ਕੀ ਤੇਰਾ ਬੁਢਾਪਾ ਨਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ? ਰੋਗ ਨਸ਼ਟ ਹੋਏ ? ਮੌਤ ਤੋਂ
ਬਚਾਅ ਹੋਇਆ ? ਜਿਸ ਤੋਂ ਤੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਬੇਫ਼ਿਕਰ ਹੋ ਕੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਵਿੱਚ
ਕਿਛਿ ਫੰਸ ਰਿਹਾ ਹੈ।

(29)

ਭਿੰਅਕਰ ਸੰਸਾਰ ਰੂਪੀ ਸਾਗਰ ਵਿੱਚ ਪੇ ਕੇ, ਦੁੱਖ ਰੂਪੀ ਪਾਪ ਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਰਾਹੀਂ
ਹਿਚਕੋਲੇ ਕਿਉਂ ਆ ਰਿਹਾ ਹ ? ਕਿਨਾਰ ਨੂੰ ਕਰੀਬ ਕਰ।

(30)

ਜਿਸ 'ਤੇ ਆਤਮਾ ਸਥਿਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਰੋਗ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਮੌਤ ਨਸ਼ਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ
ਉਸ ਜੈਨ ਧਰਮ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਜੀਅ ਦਾ ਅਨਾਦਰ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ।

(31)

ਜੇਕਰ ਪਰਲੋਕ ਮਿਲਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਕਰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਮੋਹ ਅਤੇ ਦੂਸਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ
ਕਰੋਧ (ਗੁੱਸਾ) ਛੱਡ ਦਿਓ। ਵਿਸ਼ੇ ਤਿਆਗ ਦੇ, ਸੁਖ ਦਾ ਤਿਆਗ ਕਰ। ਜਿਨੇਂਦਰ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੇ
ਧਰਮ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਕਰ।

(32)

ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਹਿੱਸਾ ਨੂੰ ਛੱਡ। ਇਸ ਨਾਲ ਜੀਵ ਘਾਤ (ਹਿੱਸਾ) ਕਰਨ
ਨਾਲ ਪਾਪ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਪ ਤੋਂ ਨਰਕ ਵਿੱਚ ਨਿਵਾਸ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

(33)

ਤ੍ਰਿਲੋਕ ਵਿੱਚ ਜੋ-ਜੋ ਦੁੱਖ, ਅਨਾਦਰ ਰੋਗ ਹਨ, ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੇ ਕਰਮ ਦੇ ਦੋਸ਼
ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

(34)

ਜਿਹੜੇ-ਜਿਹੜੇ ਦੁਰਲਭ, ਸੁੰਦਰ ਅਤੇ ਤਿੰਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਸ਼ੋਭਿਤ ਹੈ, ਉਹ ਸਾਰੇ
ਧਰਮ ਦੇ ਫਲ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹਨ। ਧਰਮ ਕਾਰਨ ਤਿੰਨੋਂ ਲੋਕ ਜੀਵ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

(35)

ਪਾਪ ਕਾਰਨ ਨਰਕ ਵਿੱਚ ਵਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਸਭ ਕੁਝ ਜਾਣ ਕੇ ਵੀ
ਆਪਣੀ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਨਰਕ ਵਿੱਚ ਨਾ ਪਾਵੋ।

(36)

ਧਰਮ ਤੋਂ ਜਸ, ਕੀਰਤੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਧਰਤ ਤੇ ਹੀ ਤਿੰਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸੁਖ
ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਧਰਮ ਰਹਿਤ ਮਨੁੱਖ ਕਿਹੜਾ-ਕਿਹੜਾ ਦੁੱਖ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ?

(37)

ਧਰਮ ਨਾਲ ਲੱਛਮੀ ਅਤੇ ਮੰਗਲ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜੇਹੜੇ ਨਰ-ਨਾਰੀ ਧਰਮ
ਤੋਂ ਵਾਡੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਦੁੱਖ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ।

(38)

ਜੋ ਜੋ ਦੁਰਲਭ, ਜੋ ਜੋ ਸੁੰਦਰ ਅਤੇ ਤ੍ਰਿਲੋਕ ਦਾ ਸਾਰ ਹਨ, ਉਹ ਧਰਮ ਦੇ ਛਲ
ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹਨ। ਧਰਮ ਕਾਰਨ ਤ੍ਰਿਲੋਕ ਉਸ ਜੀਵ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

(39)

ਧਰਮ ਦਾ ਮੂਲ ਦਇਆ ਹੈ । ਵਿੱਦਿਆ ਅਤੇ ਵਿਨੈ (ਨਿਮਰਤਾ) ਮੁਨੀ ਦਾ
ਉਪਸਮ (ਕਰਮ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਕਿਰਿਆ) ਅਤੇ ਸਕਲ ਧਰਮ ਦਾ ਬੀਜ ਹਨ, ਇਹੋ ਜਿਨੇਂਦਰ
ਦੇਵ ਨੇ ਦੱਸੇ ਹਨ।

(40)

ਜਿੱਥੇ ਦਇਆ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਧਰਮ ਧਾਮ ਹੈ। ਉੱਹ ਯੋਗੀ ਹਨ ਜੋ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ
ਫਸਦੈ। ਉਹ ਦੇਵਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਬੁਢਾਪੇਮਰਨ ਨੂੰ ਹਰਨ ਵਾਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਸਕਲ ਦੁੱਖ ਦਾ
ਵਿਨਾਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ।

(41)

ਦਇਆ ਰਹਿਤ ਧਰਮ ਅਤੇ ਸੰਜਮ ਰਹਿਤ ਤਪ ਕਰਨ ਨਾਲ ਕੀ ? ਧੰਨ ਰਹਿਤ
ਭਵਨ ਤੋਂ ਕੀ ਲਾਭ ? ਦਾਨ ਬਿਨਾ ਪੈਸਾ-ਸੰਪਤੀ ਦਾ ਕੀ ਲਾਭ ?

(42)

ਧੰਨ ਕਾਰਨ ਜੀਵ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਾਪ-ਮਹਾਂਪਾਪ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਕੀਤੇ ਪਾਪ-
ਮਹਾਂਪਾਪ (ਕਰਮ) ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਕਾਰਨ ਜੀਵ ਨੂੰ ਧੰਨ-ਸੰਪਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

(43)

ਜੋ ਜੋ ਮਾੜਾ ਹੈ, ਜੋ ਜੋ ਚੰਗਾ ਹੈ ਜੀਵ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਹੇ ਮੂਰਖ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਸੁਪਨੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ।

(44)

ਜੈਕਰ ਸਾਗਰ ਵਿੱਚ ਤੈਰ ਰਿਹਾ ਜਲ ਵਾਹਨ ਕਿਸੇ ਲਾਲਚ ਕਾਰਨ ਪਹਾੜ 'ਤੇ ਚੜੇਗਾ ਤਾਂ ਬੁਰਾ ਹੀ ਫਲ ਮਿਲੇਗਾ।

(45)

ਮੁਕੱਦਰ ਵਿੱਚ ਜੋ ਹੈ ਉਹੀ ਮਿਲੇਗਾ ਅਜਿਹਾ ਜਾਣ ਕੇ ਮੂਰਖ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਸੰਤਾਪ ਨਾ ਦੇਵੇ। ਜਨਮ ਤੋਂ ਹੀ ਕੋਈ ਛਿਜੂਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

(46)

ਧਰਮ ਕਰਕੇ, ਜਿਨੇਂਦਰ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਕੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਦੀ ਸਵਾਰੀ ਕਰਕੇ, ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਸੱਚਾਈ ਨੂੰ ਧਾਰਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਮਨ ਭਾਉਂਦਾ ਸੁੱਖ ਮਿਲੇਗਾ।

(47)

ਜਨਮ-ਜਨਮ ਵਿੱਚ ਮੈਨੂੰ ਖੁਦ ਜਿਨੇਂਦਰ ਮਿਲਨ, ਸੰਜਮੀ ਗੁਰੂ ਮਿਲੇ, ਸਹਿ ਧਰਮੀਆਂ ਦਾ ਸਾਬ ਮਿਲੇ। ਇਹੋ ਅਰਦਾਸ ਹੈ।

(48)

ਜਿਨੇਂਦਰ ਨਾਥ, ਤਿੰਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵਲੋਂ ਪੂਜਿਤ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਖਸ ਹੋਣ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਸਮਾਧੀ ਮਰਣ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਜੋ ਮੇਰੀਆਂ ਚਾਰ ਰਾਤੀਆਂ ਦੇ ਦੁੱਖਾਂ ਦਾ ਨਾਸ਼ ਹੋਵੇ।

(49)

ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਉਹ ਮਨੁਖ ਧਨੀ ਤੇ ਜਿਉਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਜਿਨ੍ਹੇਂਦਰ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵਿੱਚ ਸਥਿਰ ਹਨ। ਸਹੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ, ਸਹੀ ਗਿਆਨ, ਸਹੀ ਚਰਿੱਤਰ ਅਤੇ ਨਿੱਤ ਹਮੇਸ਼ਾ (ਸਮਿਅਕਤਵ) ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਜੋ ਜੈਨ ਧਰਮ ਦੀ ਭਗਤੀ ਕਰਦੇ ਹਨ।

(50)

ਜੋ ਸ਼ੁਧ ਭਾਵ ਨਾਲ ਧਰਮ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ, ਸੁਣਦੇ ਹਨ, ਸਰਧਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਸਿਰ ਚਿੱਤ ਤੋਂ ਕੰਮ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਾਪਾਂ ਦਾ ਨਾਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਮੋਕਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ।

(51)

ਸਾਉਣ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ, ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਪਿਰੋ ਕੇ, ਇਸ ਰਚਨਾ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ ਆਖਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਸਵੈ-ਆਤਮਾ ਦੇ ਗਿਆਨ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਹੈ।

ਸਮਰਪਿਤ

ਦੇਵਲੋਕ ਵਾਸੀ, ਸ਼੍ਰਮਣੋਪਾਸਕ, ਧਰਮ ਭਰਾ ਸ਼੍ਰੀ
ਪੁਰਸ਼ੋਤਮ ਜੈਨ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅੰਤਿਮ
ਅਰਦਾਸ ਮੌਕੇ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਸਵਰੂਪ ਭੇਟ ।

-ਰਵਿੰਦਰ ਜੈਨ

ਮਿਤੀ 18 ਜੂਨ 2023

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ:

2650ਵੀਂ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਨਿਰਵਾਣ ਸਤਾਬਦੀ ਸੰਯੋਜਿਕਾ ਸੰਮਤੀ ਪੰਜਾਬ
ਮਹਾਵੀਰ ਸਟ੍ਰੀਟ, ਕਲੱਬ ਚੰਕ, ਮਾਲੇਰਕੋਟਲਾ-148023 (ਪੰਜਾਬ)
ਮੈ. 88721-99930

You May Visit: www.jainworld.com